

Szeptemberi agrotechnikai tevékenységek a gyümölcsösben

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 09.09.2025 *Брой:* 9/2025

Szeptemberben az agrometeorológiai feltételeket a klímánormák feletti hőmérsékletek és a havi normálérték körüli vagy az alatti csapadék fogja meghatározni.

A legmagasabb hőmérséklet 33–35 °C-ot, a legalacsonyabb pedig 6–8 °C-ot ér el. Az ország nyugati felében a csapadék a normálérték körül vagy felett lesz – 35–65 l/m² a síkvidéken és 55–85 l/m² a hegyvidéki területeken. Kelet-Bulgáriában az összcsapadék 45–55 l/m² között lesz, ami segít enyhíteni az esetleges száraz időszakokat. A legtöbb szántóföldi területen a termékeny nedvesség hiányozni fog az 50 és 100 cm-es talajrétegben.

Az első tíz napban csapadék várható, főleg a nyugati és középső régiókban, helyenként zivatarok kíséretében. A hegyekben az esőzés intenzívebb lesz, különösen Közép-Bulgáriában, a szeptember 3–5. közötti várható front idején. Ezután a hőmérséklet emelkedni fog. A maximum 27–34 °C, a minimum 14–18 °C között lesz, alacsonyabb hőmérséklet várható Nyugat-Bulgária magasabban fekvő síkságain – 11–13 °C. A Fekete-tenger partján a nappali hőmérséklet 24–27 °C-ot, az éjszakai pedig 17–20 °C-ot ér el. Szeptember első hetében fokozatos időjárásváltozás következik be – a nyári meleg helyét instabilabb légköri viszonyok veszik át, amelyeket a poláris örvény sztratoszférában tapasztalható anomáliái befolyásolnak. A hőmérséklet enyhén csökken, légkörforgalom-változás várható szeptember 3–5. körül, lehetséges hidegebb légtömegek behatolásával a sztratoszférában gyengébb poláris örvény miatt (a 10 hPa szinten a normálértékhez képest +3,5 °C és +5,7 °C közötti anomáliák). Ebben az időszakban egy hideg légköri front áthaladása is várható. E front után rövid stabilizálódás következik melegebb levegő beáramlásával, ami néhány napra 28–33 °C-ra emeli a nappali hőmérsékletet.

A második tíz nap első napjai túlnyomórészt naposak lesznek, délután szórt felhőzet várható. A hőmérséklet 24–28 °C-ra emelkedik. Szeptember 9–12. körül délről melegebb levegő hatol be, és a nappali értékek 26–30 °C-ot érnek el. Időjárásromlás várható szeptember 13–16. körül. A hőmérséklet 15–24 °C körül stabilizálódik. Az időjárást légköri zavarok fogják meghatározni, megnövekedett csapadékvalószínűséggel és ősies viszonyokkal.

A klímamodellek gyakoribb ciklonokat jeleznek a harmadik tíz napban, a gyengébb poláris örvény hatására. Az időszak elején felhős és esős idő várható a Balkán feletti ciklon miatt, hőmérséklet-csökkenéssel. 1500–2000 m feletti magasságokban hóesés is lehetséges. A harmadik tíz nap végé felé a légtömeg stabilizálódik, a hőmérséklet emelkedik, és egyes helyeken a maximumértékek 14–20 °C-ot érnek el, közel a szeptember végi normálértékhez.

A fák levélapparátusa aktívan fotoszintetizál, biztosítva az asszimilátumokat a termés táplálásához, a termésrügyek differenciálódásához és a tartalék tápanyagok felhalmozásához. Minél időben történik a termés betakarítása, annál jobban ellátottak a fák tápanyagokkal, annál könnyebben viselik el az alacsony téli hőmérsékleteket, és a következő évben normálisan teremnek.

Gyümölcscscsemeteketőkben

Folytatódik a veteményágyak gondozása – szárazság esetén öntözik és kultiválják őket. Ügyelnek arra, hogy a tőalanyok ne hajtsanak ki.

Megvizsgálják a rügyezés után használt kötéseket, és ha veszélye van a befojásnak, meglazítják azokat.

Rügyezés tőalanyon

Legkésőbb a hónap közepéig befejeződik az elsőéves csemeteketőkben lévő tőalanyok rügyezése (egy rügy oltása). A csemeteketőkben, az olttól megtaposott talajt kultiválják. A másodéves csemeteketők talaját is kultiválják.

Folytatódik az anyaültetvények tisztítása a nem típusos példányoktól. Most a legalkalmasabb idő a tőalanyok azonosítására.

Gyümölcsösökben

A faanyag jó keményedésének biztosítása érdekében a fiatal gyümölcsösökben a gondozás a növekedés időben történő leállítására összpontosul. Hosszú szárazság esetén azonban, különösen a almatermésű fajoknál, mérsékelt öntözés javasolt.

Elkezdődik az őszi-téli alma- és körtefajták betakarítása. A betakarított terményt szállítják és válogatják. A gyümölcsök betakarításának időpontját helyesen kell meghatározni. A gyümölcsök szüreti érettsége a következő mutatók komplexumával határozható meg:

- A gyümölcs tartóereje. Szüreti érettségkor a gyümölcsök könnyen elválasztódnak a termőfától.
- A héj és a hús színének kitisztulása.
- A gyümölcshús keménysége. A bizonyos érettségi fokhoz a gyümölcshús bizonyos keménysége tartozik. Penetrométerrel határozzák meg.
- A gyümölcs életkora. Minden gyümölcsfajta és -faj esetében van egy genetikailag meghatározott időszak a virágzástól a szüreti érettségig. A késői almafajtáknál ez 130–146 nap, a késői körtefajtáknál pedig körülbelül 120 nap.
- Keményítővizsgálattal. A módszer a keményítő jó hatására kékre színeződő képességén alapul. Az optimális szüreti érettségnél a vágott felület 1/3-a vagy fele színeződik kékké.

A nyár végén a gyümölcsök súlya naponta 1–2%-kal növekszik, így a nagyon korai betakarítás jelentős veszteségekhez vezet. Ezen kívül a korán leszedett gyümölcsöknek nincs a fajtára jellemző organoleptikus komplexuma, és a betakarítás utáni érés során sem szerzik meg. A későn szedett gyümölcsöknél nő a gyümölcshús fiziológiai lebomlásából származó károsodás százaléka, és lisztes állag, illetve üvegesedés lép fel.

A gyümölcsöket tárolóba szállítják és a kamrákat berakják. Figyelik a gyümölcsök megfelelő tárolását. A gyümölcsök optimális tárolási hőmérséklete körülbelül 0 °C, 85–90%-os relatív páratartalom mellett. A hidegkamrában a levegőt keringetni kell. A levegőcserét a tárolás első hónapjában hetente, később havonta egyszer vagy kétszer végzik.

A késői szilvafajták betakarítása folyik – Strinava, Gabrovska, Angelino

A dió gyümölcsseit tömegesen betakarítják.

A hónap közepén körül kezdődik a mandula gyümölcseinek betakarítása

A legalkalmasabb pillanat akkor van, amikor a húsos burok teljesen felnyílt, de még nem száradt meg és nem tapadt a héjhoz.

Eperültetvényekben

Az eperültetvényeket, mind a fiatalokat, mind a régiakat, szükség szerint öntözik.

Az új ültetvények létesítéséhez szánt ültetvényanyagot kiemelik és tárolják. A telepítési időtől függően az eper sarjait az anyaültetvényekből augusztus végétől november végéig emelik ki. Őszi telepítés esetén korábban, hidegtárolásra és nyári telepítésre pedig később, de 0 °C alatti levegőhőmérsékleten nem. Az őszi telepítésre szánt növények közül a kiemelés után eltávolítják a betegségektől és kártevőktől károsodottakat. A megmaradt növényeket megtisztítják a sarjaktól és a száraz levelektől, 25 vagy 50 darabos kötegekbe kötik, ládába vagy más tárolóedényekbe helyezik, és a telepítésig tárolják, ügyelve arra, hogy a gyökerek ne száradjanak ki.

A hidegszobában tárolandó növényeket kiemelik és leveleiket eltávolítják. A gyökereket a rájuk tapadt talajtól megrázással vagy vízzel való mosással megtisztítják. A növényeket alaposan megnedvesítik, és egyenként 500 darabot polietilén zacskókba (35–40 x 45–50 cm) helyeznek. Minden zacskóba címkét tesznek, amelyen a

fajtanév, az osztály és a növények száma szerepel. A zacskókat légmentesen lezárják és -2 °C hőmérsékleten tárolják. A hidegtárolókban a levegő páratartalmát 90% felett tartják.

